

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

26. marts 2015*

»Appel — det indre marked for naturgas — forpligtelse for naturgasvirksomheder — indførelse af et system med forhandlet tredjepartsadgang til lagerfaciliteter for gas — de tjekkiske myndigheders beslutning — midlertidig undtagelse for fremtidige underjordiske gasoplagringsanlæg i Dambořice — Kommissionens afgørelse — pålæg om at trække beslutningen om undtagelse tilbage — direktiv 2003/55/EF og 2009/73/EF — tidsmæssig anvendelse«

I sag C-596/13 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 21. november 2013,

Europa-Kommissionen ved L. Armati og K. Herrmann, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

appellant,

de øvrige parter i appelsagen:

Moravia Gas Storage a.s., tidligere Globula a.s., Hodonín (Den Tjekkiske Republik), ved advokati P. Zákoucký og D. Koláček,

sagsøger i første instans,

Den Tjekkiske Republik ved M. Smolek, T. Müller og J. Vlácil, som befuldmægtigede,

intervenient i første instans,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), og dommerne J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J.L. da Cruz Vilaça og C. Lycourgos,

generaladvokat: J. Kokott

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 11. december 2014,

* Processprog: engelsk.

afsagt følgende

Dom

- 1 Europa-Kommissionen har med sin appel nedlagt påstand om ophævelse af Den Europæiske Unions Rets dom Globula mod Kommissionen (T-465/11, EU:T:2013:406, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten annullerede Kommissionens afgørelse K(2011) 4509 af 27. juni 2011 om undtagelse af et underjordisk gasoplagringsanlæg i Dambořice fra reglerne for det indre marked vedrørende tredjepartsadgang (herefter »den omtvistede afgørelse«).

Retsforskrifter

- 2 Artikel 22 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/55/EF af 26. juni 2003 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 98/30/EF (EUT L 176, s. 57) bestemmer følgende:

»1. Større nye gasinfrastrukturer, dvs. sammenkoblingslinjer mellem medlemsstaterne, [flydende naturgas- (LNG)] og lagerfaciliteter, kan på anmodning undtages fra bestemmelserne i artikel 18, 19, 20 og artikel 25, stk. 2, 3 og 4, på følgende betingelser:

- a) [I]nvesteringen skal øge konkurrencen i gasforsyningen og øge forsyningssikkerheden
- b) [R]isikoen i forbindelse med investeringen er så stor, at investeringen ikke ville finde sted, medmindre en undtagelse blev indrømmet
- c) [I]nfrastrukturen skal være ejet af en fysisk eller juridisk person, der i det mindste hvad angår retlig form, er adskilt fra de systemoperatører, i hvis systemer denne infrastruktur vil blive bygget.
- d) [D]er opkræves afgifter af brugerne af denne infrastruktur.
- e) [U]ndtagelsen må ikke være til skade for konkurrencen eller for, at det indre gasmarked fungerer tilfredsstillende, eller for, at det regulerede system, som infrastrukturen er koblet til, fungerer effektivt.

2. Stk. 1 finder også anvendelse i forbindelse med markante kapacitetsforøgelser i eksisterende infrastrukturer eller ændringer af sådanne infrastrukturer, der muliggør udvikling af nye gasforsyningskilder.

3.

- a) Den i artikel 25 omhandlede regulerende myndighed kan fra sag til sag træffe beslutning om den undtagelse, der er omhandlet i stk. 1 og 2. Medlemsstaterne kan dog fastsætte, at regulerende myndigheder skal forelægge deres udtalelse om anmodningen om en undtagelse for det relevante organ i medlemsstaten til formel beslutning. Denne udtalelse skal offentliggøres sammen med beslutningen.
- b) i) Undtagelsen kan helt eller delvis omfatte henholdsvis den nye infrastruktur, den eksisterende infrastruktur med betragteligt øget kapacitet eller ændringen af den eksisterende infrastruktur.

- ii) Når der træffes beslutning om at indrømme en undtagelse, skal der fra sag til sag tages stilling til behovet for at fastsætte betingelser for undtagelsens varighed og ikke-diskriminerende adgang til sammenkoblingslinjen.
- iii) Når der træffes beslutning om betingelserne i dette litra, skal der navnlig tages hensyn til varigheden af kontrakterne, den ekstrakapacitet, der skal opbygges, eller ændringen af den eksisterende kapacitet, projektets tidshorisont og nationale forhold.
- c) Når der indrømmes en undtagelse, kan den ansvarlige myndighed fastsætte reglerne og ordningerne for administration og kapacitetsfordeling, for så vidt dette ikke forhindrer gennemførelse af langtidskontrakter.
- d) Beslutningen om undtagelsen, herunder også de i litra b) nævnte betingelser, begrundes behørigt og offentliggøres.
- e) Hvis der er tale om en sammenkoblingslinje, træffes en beslutning om undtagelse efter samråd med de øvrige berørte medlemsstater eller regulerende myndigheder.

4. Den kompetente myndighed giver straks Kommissionen meddelelse om beslutningen om undtagelsen samt om alle relevante oplysninger i forbindelse med beslutningen. Disse oplysninger kan forelægges Kommissionen i sammenfattet form, således at Kommissionen kan træffe en velbegrundet afgørelse.

Oplysningerne skal navnlig omfatte:

- a) en detaljeret begrundelse for, på hvilket grundlag den regulerende myndighed eller medlemsstaten har indrømmet undtagelsen, herunder de finansielle oplysninger, der begrundes behovet for undtagelsen
- b) den analyse, der er foretaget af konkurrencevirkningen og det interne gasmarkeds effektive funktion som følge af indrømmelsen af undtagelsen
- c) begrundelsen for den periode, undtagelsen skal gælde, samt for andelen af den samlede kapacitet for den pågældende gasinfrastruktur, som har fået indrømmet undtagelsen
- d) såfremt undtagelsen vedrører en sammenkoblingslinje, resultatet af samrådet med de berørte medlemsstater eller regulerende myndigheder
- e) infrastrukturens bidrag til en diversifikation af gasforsyningen.

Inden to måneder efter modtagelsen af meddelelsen kan Kommissionen anmode om, at den regulerende myndighed eller medlemsstaten ændrer eller trækker beslutningen om indrømmelse af en undtagelse tilbage. Denne periode kan forlænges med yderligere en måned, hvis Kommissionen ønsker yderligere oplysninger.

Hvis den regulerende myndighed eller medlemsstaten ikke efterkommer en anmodning inden fire uger, træffes der en endelig afgørelse efter proceduren i artikel 30, stk. 2.

Kommissionen har tavshedspligt om forretningsmæssigt følsomme oplysninger.«

- 3 Artikel 36 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for naturgas og om ophævelse af direktiv 2003/55/EF (EUT L 211, s. 94) bestemmer følgende:

»1. Større nye anlæg i gasinfrastrukturen, dvs. sammenkoblingslinjer, LNG-faciliteter og lagerfaciliteter, kan på anmodning undtages fra bestemmelserne i artikel 9, 32, 33 og 34 samt artikel 41, stk. 6, 8 og 10, for en bestemt periode og på følgende betingelser:

- a) [I]nvesteringen skal øge konkurrencen i gasforsyningen og øge forsyningssikkerheden.
- b) [R]isikoen i forbindelse med investeringen er så stor, at investeringen ikke ville finde sted, medmindre en undtagelse blev indrømmet.
- c) [I]nfrastrukturen skal være ejet af en fysisk eller juridisk person, der i det mindste hvad angår retlig form er adskilt fra de systemoperatører, i hvis systemer denne infrastruktur vil blive bygget.
- d) [D]er opkræves afgifter af brugerne af denne infrastruktur [...]
- e) [U]ndtagelsen må ikke være til skade for konkurrencen eller for, at det indre marked for naturgas fungerer tilfredsstillende, eller for, at det regulerede system, som infrastrukturen er koblet til, fungerer effektivt.

2. Stk. 1 finder også anvendelse i forbindelse med markante kapacitetsforøgelser i eksisterende infrastruktur og ændringer af sådan infrastruktur, der muliggør udvikling af nye gasforsyningskilder.

3. Den i kapitel VIII omhandlede regulerende myndighed kan fra sag til sag træffe beslutning om den undtagelse, der er omhandlet i stk. 1 og 2.

4. Når det pågældende infrastrukturanlæg strækker sig over et område, der berører mere end én medlemsstat, kan agenturet forelægge den regulerende myndighed i den berørte medlemsstat en rådgivende udtalelse, som kan udgøre grundlaget for deres afgørelse, senest to måneder efter datoen for den sidste af disse regulerende myndigheders modtagelse af anmodningen om en undtagelse.

Når alle de berørte regulerende myndigheder er nået til enighed om beslutningen om undtagelse inden for seks måneder, underretter de agenturet om denne beslutning.

Agenturet varetager de opgaver, der i denne artikel tillægges de regulerende myndigheder i de berørte medlemsstater:

- a) når alle de pågældende regulerende myndigheder ikke har kunnet nå til enighed senest seks måneder efter, at der blev anmodet om en undtagelse over for den sidste af disse regulerende myndigheder
- b) efter fælles anmodning fra de pågældende regulerende myndigheder.

Alle de pågældende regulerende myndigheder kan i fællesskab anmode om, at tidsrummet i tredje afsnit, litra a), forlænges med højst tre måneder.

5. Agenturet hører, inden det træffer beslutning, de relevante regulerende myndigheder og ansøgerne.

6. En undtagelse kan omfatte hele det nye infrastrukturanlægs kapacitet eller hele den markant forøgede kapacitet på det eksisterende anlæg, eller den kan omfatte en del af kapaciteten.

Når der træffes beslutning om at indrømme en undtagelse, skal der fra sag til sag tages stilling til, om det er nødvendigt at tidsbegrænse undtagelsen og gøre den betinget af ikke-diskriminerende adgang til infrastrukturanlægget. Når der træffes beslutning om disse betingelser, skal der navnlig tages hensyn til den ekstrakapacitet, der skal opbygges, eller ændringen af den eksisterende kapacitet, projektets tidshorisont og nationale forhold.

Før der indrømmes en undtagelse, skal den regulerende myndighed fastsætte reglerne og ordningerne for administration og kapacitetsfordeling. Reglerne skal fastsætte, at alle potentielle brugere af infrastrukturanlægget opfordres til at tilkendegive deres interesse i at indgå kapacitetsaftaler, inden kapaciteten i det nye anlæg fordeles, herunder til eget brug. Den regulerende myndighed forlanger, at reglerne for håndtering af kapacitetsbegrænsning indbefatter pligt til at udbyde ubrugt kapacitet på markedet, og at brugerne af infrastrukturen har ret til at afsætte deres aftalte kapacitet på det sekundære marked. Ved vurderingen af kriterierne i stk. 1, litra a), b) og e), tager den regulerende myndighed hensyn til resultaterne af denne kapacitetsfordelingsprocedure.

Beslutningen om undtagelsen, herunder også eventuelle betingelser som nævnt i andet afsnit i dette stykke, begrundes behørigt og offentliggøres.

7. Uanset stk. 3 kan medlemsstaterne dog fastsætte, at deres regulerende myndighed eller agenturet, alt efter tilfældet, skal forelægge sin udtalelse om anmodningen om en undtagelse for det relevante organ i medlemsstaten med henblik på den formelle afgørelse. Denne udtalelse skal offentliggøres sammen med beslutningen.

8. Den regulerende myndighed tilsender Kommissionen en kopi af hver ansøgning om undtagelse, så snart den er modtaget. Den kompetente myndighed giver straks Kommissionen meddelelse om afgørelsen samt om alle oplysninger, der er relevante for den. Disse oplysninger kan forelægges Kommissionen i en sammenfattet form, der sætter den i stand til at træffe en velunderbygget afgørelse. Oplysningerne skal navnlig omfatte:

- a) en detaljeret begrundelse for, på hvilket grundlag den regulerende myndighed eller medlemsstat har indrømmet eller afvist undtagelsen, sammen med en henvisning til stk. 1, herunder det eller de relevante litraer i dette stykke, som er grundlag for afgørelsen, herunder de finansielle oplysninger, der begrundet behovet for undtagelsen
- b) den analyse, der er foretaget af konkurrencevirkningen og den effektive funktion af det indre marked for naturgas som følge af indrømmelsen af undtagelsen
- c) begrundelsen for den periode, undtagelsen skal gælde, samt for andelen af den samlede kapacitet for den pågældende gasinfrastruktur, som har fået indrømmet undtagelsen
- d) såfremt undtagelsen vedrører en sammenkoblingslinje, resultatet af samrådet med de berørte regulerende myndigheder, og
- e) infrastrukturens bidrag til en diversifikation af gasforsyningen.

9. Inden for to måneder fra dagen efter modtagelsen af en meddelelse kan Kommissionen træffe afgørelse om, at den regulerende myndighed skal ændre eller trække sin afgørelse om at indrømme en undtagelse tilbage. Hvis Kommissionen udbeder sig yderligere oplysninger, kan denne tomånedersfrist forlænges med yderligere to måneder. Denne yderligere frist løber fra dagen efter modtagelsen af de fuldstændige oplysninger. Den oprindelige tomånedersfrist kan også forlænges med både Kommissionens og den regulerende myndigheds samtykke.

Forelægges de ønskede oplysninger ikke inden for den frist, der er anført i anmodningen, anses meddelelsen for at være trukket tilbage, medmindre fristen, inden den er udløbet, er blevet forlænget med både Kommissionens og den regulerende myndigheds samtykke, eller medmindre den regulerende myndighed i en behørigt begrundet erklæring har meddelt Kommissionen, at den anser meddelelsen for at være fuldstændig.

Den regulerende myndighed efterkommer Kommissionens afgørelse om at ændre eller trække afgørelsen om undtagelsen tilbage inden for en måned og underretter Kommissionen herom.

Kommissionen har tavshedspligt om forretningsmæssigt følsomme oplysninger.

Kommissionens godkendelse af en afgørelse om undtagelse mister sin virkning to år efter vedtagelsen, hvis etableringen af infrastruktur anlægget endnu ikke er påbegyndt, og fem år efter vedtagelsen, hvis anlægget endnu ikke er operationelt, medmindre Kommissionen beslutter, at eventuelle forsinkelser skyldes omfattende forhindringer, der ikke kan henføres til den person, som undtagelsen er indrømmet.

10. Kommissionen kan vedtage retningslinjer for anvendelsen af betingelserne i denne artikels stk. 1 og for fastlæggelsen af proceduren for anvendelse af denne artikels stk. 3, 6, 8 og 9. Disse foranstaltninger, der har til formål at ændre ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv ved at supplere det, vedtages efter forskriftsproceduren med kontrol i artikel 51, stk. 3.«

- 4 I henhold til artikel 53 i direktiv 2009/73 ophæves direktiv 2003/55/EF fra den 3. marts 2011, og fra denne dato betragtes henvisninger til det sidstnævnte direktiv som henvisninger til direktiv 2009/73 og læses efter sammenligningstabellen i dette direktivs bilag II. I henhold til denne tabel svarer artikel 22 i direktiv 2003/55 til artikel 36 i direktiv 2009/73.

Sagens baggrund

- 5 Den 14. april 2009 indgav Moravia Gas Storage a.s. (herefter »MGS«), tidligere Globula a.s., en ansøgning til det tjekkiske industri- og handelsministerium (herefter »ministeriet«) med henblik på at opnå tilladelse til at opføre et underjordisk gasoplagringsanlæg i Dambořice (Den Tjekkiske Republik, herefter »SSG-anlægget«). I forbindelse med denne ansøgning anmodede selskabet om en midlertidig undtagelse fra forpligtelsen til at tilvejebringe et system med forhandlet tredjepartsadgang til nævnte anlæg vedrørende SSG-anlæggets samlede nye kapacitet.
- 6 Ved beslutning af 26. oktober 2010 godkendte ministeriet opførelsen af SSG-anlægget og indrømmede MGS en midlertidig undtagelse fra forpligtelsen til at tilvejebringe et system med forhandlet tredjepartsadgang, vedrørende 90% af SSG-anlæggets kapacitet, i 15 år fra den faktiske dato for tilladelse til anvendelse.
- 7 Kommissionen blev ved ministeriets skrivelse af 11. februar 2011, modtaget den 18. februar 2011, underrettet om den nævnte beslutning.
- 8 Ved skrivelse af 15. april 2011 anmodede Kommissionen ministeriet om supplerende oplysninger og præciserede, at såfremt Kommissionen ville anmode ministeriet om at ændre eller tilbagetrække beslutningen af 26. oktober 2010, ville den gøre dette før den 18. juni 2011. Ministeriet svarede den 29. april 2011, inden for den af Kommissionen fastsatte frist
- 9 Ved skrivelse af 13. maj 2011 fremsendte Kommissionen endnu en anmodning om supplerende oplysninger til ministeriet og anførte igen, at såfremt Kommissionen ville anmode ministeriet om at ændre eller tilbagetrække den nævnte beslutning, ville den gøre dette før den 18. juni 2011. Ministeriet svarede den 20. maj 2011, inden for den af Kommissionen fastsatte frist.

- 10 Ved skrivelse af 23. juni 2011, underskrevet af kommissionsmedlemmet med ansvar for energispørgsmål, meddelte Kommissionen ministeriet, at den ville træffe en formel afgørelse inden den 29. juni 2011.
- 11 Ved den omtvistede afgørelse meddelt Den Tjekkiske Republik den 28. juni 2011 pålagde Kommissionen denne medlemsstat at tilbagetrække beslutningen af 26. oktober 2010.

Sagen for Retten og den appellerede dom

- 12 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 26. august 2011 anlagde MGS sag med påstand om annullation af den omtvistede afgørelse og om, at Kommissionen blev tilpligtet at betale sagens omkostninger.
- 13 Til støtte for søgsmålet anførte MGS tre anbringender vedrørende for det første fejl i fastlæggelsen af, hvilke retsregler der finder anvendelse, for det andet en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og for det tredje en åbenbar urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder.
- 14 Ved den appellerede dom tog Retten MGS' første anbringende til følge og annullerede den omtvistede afgørelse med den begrundelse, at den ikke skulle have været vedtaget på grundlag af bestemmelserne i direktiv 2009/73, men på grundlag af bestemmelserne i direktiv 2003/55. Retten undersøgte således ikke det andet og det tredje anbringende, som MGS havde anført til støtte for søgsmålet.

Parternes påstande

- 15 I appelskriftet har Kommissionen nedlagt følgende påstande:
- Den appellerede dom ophæves.
 - Det fastslås, at det første anbringende, der blev gjort gældende i første instans, er ugrundet, og sagen hjemvises til Retten med henblik på behandling af det andet og det tredje anbringende, der blev fremført i første instans.
 - Afgørelsen om sagens omkostninger i de to instanser udsættes.
- 16 MGS har nedlagt følgende påstande:
- Appellen forkastes i sin helhed.
 - Kommissionen tilpligtes at betale de omkostninger, der er blevet afholdt i forbindelse med denne appel.
- 17 Den Tjekkiske Republik har nedlagt følgende påstande:
- Appellen forkastes som ugrundet.
 - Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger både i første instans og i forbindelse med den foreliggende appelsag.

Appellen

Parternes argumenter

- 18 Kommissionen har til støtte for appellen fremsat et enkelt anbringende, hvorved den i det væsentlige har gjort gældende, at Retten ved at fastslå, at reglerne i direktiv 2003/55 fandt anvendelse på den tvist, som den skulle træffe afgørelse i, har tilsidesat artikel 288 TEUF og artikel 297, stk. 1, TEUF.
- 19 Det er Kommissionens opfattelse, at så længe den frist, som den har til at kræve, at en national beslutning om en undtagelse ændres eller trækkes tilbage, ikke er udløbet, udgør meddelelsen af en sådan afgørelse i henhold til artikel 22 i direktiv 2003/55 og artikel 36 i direktiv 2009/73 ikke en endeligt fastlagt situation, men en etape i den igangværende undtagelsesprocedure.
- 20 I det foreliggende tilfælde har Kommissionen gjort gældende, at denne procedure ikke var afsluttet på datoen for ophævelsen af direktiv 2003/55, den 3. marts 2011, således at der på denne dato ikke forelå en endeligt fastlagt situation, og at reglerne i direktiv 2009/73 fandt anvendelse fra denne dato.
- 21 Kommissionen har endvidere gjort gældende, at Retten ved at finde, at dom Meridionale Industria Salumi m.fl. (212/80-217/80, EU:C:1981:270) kunne overføres på det foreliggende tilfælde, og ved at fastslå, at de proceduremæssige og materielle ændringer, som er indført ved artikel 36 i direktiv 2009/73, er uadskilleligt forbundne, begik en retlig fejl.
- 22 Kommissionen har bl.a. anført, at den undtagelse, der følger af denne dom for så vidt angår den tidsmæssige anvendelse af de nye retsregler, skal fortolkes snævert, og at den ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor et nyt direktiv ændrer en allerede eksisterende EU-lovgivning.
- 23 Kommissionen har navnlig gjort gældende, at det ikke kan udledes af den omstændighed, at direktiv 2009/73 indførte – i dette tilfælde processuelle – ændringer, at direktivets processuelle og materielle regler er uadskilleligt forbundne, og at reglerne ikke kan vurderes isoleret med hensyn til deres tidsmæssige virkning.
- 24 Ifølge MGS har Retten ikke begået en retlig fejl ved at fastslå, at Kommissionen skulle have anvendt reglerne i direktiv 2003/55.
- 25 MGS har således gjort gældende, at vedtagelsen af den nationale beslutning om undtagelse og meddelelsen heraf til Kommissionen udgør en tidligere fastlagt situation, som MGS erhvervede rettigheder på grundlag af, og hvorpå nye retsregler ikke kan anvendes.
- 26 MGS har endvidere gjort gældende, at en anden tilgangsvinkel ville medføre en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning.
- 27 MGS har gjort gældende, at den undtagelse, der følger af dom Meridionale Industria Salumi m.fl. (212/80-217/80, EU:C:1981:270), kan anvendes på en situation, hvor et EU-direktiv erstatter et tidligere direktiv, og at Retten i det foreliggende tilfælde har anvendt denne undtagelse korrekt.
- 28 Den Tjekkiske Republik har gjort gældende, at for så vidt som Kommissionen inden for rammerne af den undtagelsesprocedure, der er fastsat i direktiv 2003/55 og 2009/73, undersøger, om en beslutning, der tidligere er vedtaget af medlemsstaternes myndigheder, er lovlig, dvs. om den overholder de betingelser, der gælder på datoen for dens vedtagelse, kan denne undersøgelse logisk set ikke foretages med hensyn til regler, der blev vedtaget efter denne beslutning.

- 29 Det er denne medlemsstats opfattelse, at i henhold til retssikkerhedsprincippet udgør meddelelsen af den nationale beslutning om undtagelse en betingelse for afviklingen af procedurens øvrige etaper, bl.a. for så vidt angår den anvendelige ret inden for rammerne af undersøgelsen af denne beslutning, eftersom denne beslutning etablerer en »tidligere fastlagt« situation.
- 30 Den Tjekkiske Republik har desuden gjort gældende, at Kommissionens fortolkning ville gøre det muligt for den at foretage en forskellig vurdering af nationale beslutninger om undtagelser, der er blevet meddelt på den samme dato, eftersom valget af de bestemmelser, der finder anvendelse, i virkeligheden ville afhænge af den dato, hvorpå Kommissionen handlede i forhold til disse beslutninger, og således ville blive overladt til Kommissionens frie skøn. Dette ville føre til en forskelsbehandling af de nævnte beslutninger, hvilket ville være i strid med principperne om lighed og retfærdighed.
- 31 Endelig har denne medlemsstat gjort gældende, at disse betragtninger understøttes af den omstændighed, at direktiv 2009/73 ikke indeholder nogen bestemmelse om behandlingen af igangværende sager på datoen for direktivets ikrafttrædelse.

Domstolens bemærkninger

- 32 Det skal bemærkes, at en ny retsregel finder anvendelse fra det tidspunkt, hvor den retsakt, hvori den er indeholdt, træder i kraft, og at den, selv om den ikke finder anvendelse på retlige situationer, der er opstået og endeligt fastlagt, mens den tidligere lov var gældende, skal anvendes på disses fremtidige virkninger og på nye retlige situationer. Noget andet gælder kun – og med forbehold af det principielle forbud mod retsakters tilbagevirkende kraft – såfremt den nye retsregel er ledsaget af særbestemmelser, som specielt regulerer dens tidsmæssige anvendelse (dom *Gemeinde Altrip m.fl.*, C-72/12, EU:C:2013:712, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Det følger navnlig af fast retspraksis, at processuelle regler almindeligvis antages at finde anvendelse fra deres ikrafttrædelsestidspunkt (dom *Kommissionen mod Spanien*, C-610/10, EU:C:2012:781, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis), til forskel fra materielle regler, der normalt fortolkes således, at de kun omfatter forhold, som ligger forud for ikrafttrædelsen, såfremt det af ordlyden, bestemmelsernes formål eller opbygning klart fremgår, at dette har været meningen (jf. domme *Meridionale Industria Salumi m.fl.*, 212/80-217/80, EU:C:1981:270, præmis 9, *Molenbergnatie*, C-201/04, EU:C:2006:136, præmis 31, og *Kommissionen mod Freistaat Sachsen*, C-334/07 P, EU:C:2008:709, præmis 44).
- 34 Domstolen har ligeledes fastslået, at en bestemmelse, som udgør hjemmel for en retsakt, og som bemyndiger en EU-institution til at vedtage den pågældende retsakt, skal være gældende på den dato, hvor retsakten udstedes (jf. dom *ThyssenKrupp Nirosta mod Kommissionen*, C-352/09 P, EU:C:2011:191, præmis 88).
- 35 I det foreliggende tilfælde fastslog Retten, at de processuelle og materielle ændringer, som blev indført ved artikel 36 i direktiv 2009/73, var uadskilleligt forbundne, således at alle disse bestemmelser, i overensstemmelse med dom *Meridionale Industria Salumi m.fl.* (212/80-217/80, EU:C:1981:270), ikke kunne tillægges tilbagevirkende kraft, og at det følgelig var reglerne i direktiv 2003/55, som fandt anvendelse, både med hensyn til realiteten og proceduren.
- 36 Det skal bemærkes, at Domstolen i præmis 11 i den nævnte dom, som en undtagelse fra den ovenfor i præmis 33 nævnte fortolkningsregel, fastslog, at en EU-ordning, som har til formål at indføre en samlet regulering af efteropkrævning af toldafgifter, indeholder både processuelle og materielle regler, der er uadskilleligt forbundne og ikke for så vidt angår de enkelte bestemmelsers virkning i tidsmæssig henseende kan vurderes hver for sig. Begrundelsen for denne undtagelse var, at de eksisterende

nationale ordninger var blevet erstattet med en ny fællesskabsordning, idet målet var at opnå en sammenhængende og ensartet anvendelse af den fællesskabslovgivning, som således blev indført på toldområdet (jf. dom Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, præmis 32).

- 37 Det skal i denne henseende fastslås, at den situation, der var omhandlet i den sag, som gav anledning til dom Meridionale Industria Salumi m.fl. (212/80-217/80, EU:C:1981:270), ikke kan sammenlignes med den i det foreliggende tilfælde omhandlede. Direktiv 2009/73 ophæver og erstatter nemlig en tidligere gældende EU-ordning, der finder anvendelse på samme område, nemlig direktiv 2003/55. I denne henseende skaber direktiv 2009/73 ikke en ny ordning, men er en direkte fortsættelse af direktiv 2003/55, hvis materielle bestemmelser det i øvrigt ikke ændrer, herunder bestemmelserne, der vedrører de materielle betingelser for at være begunstiget af en undtagelse, i artikel 22, stk. 1 og 2, i direktiv 2003/55 og artikel 36, stk. 1 og 2, i direktiv 2009/73.
- 38 I denne sammenhæng bemærkes, som generaladvokaten anførte i punkt 48 og 49 i sit forslag til afgørelse, at det forhold, at de processuelle bestemmelser i direktiv 2003/55 er blevet ændret ved direktiv 2009/73, ikke i sig selv – i modsætning til hvad Retten fastslog i den appellerede doms præmis 36 – kan godtgøre, at de processuelle og materielle bestemmelser i sidstnævnte direktivs artikel 36 er »uadskilleligt forbundne« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i dom Meridionale Industria Salumi m.fl. (212/80-217/80, EU:C:1981:270).
- 39 Endvidere viser den omstændighed, at de samme materielle bestemmelser i disse direktiver ledsages af forskellige processuelle bestemmelser, at disse materielle bestemmelser under omstændighederne i det foreliggende tilfælde kan adskilles fra de nævnte processuelle bestemmelser.
- 40 Den undtagelse, der er nævnt i nærværende doms præmis 36, finder således ikke anvendelse i det foreliggende tilfælde.
- 41 Eftersom direktiv 2003/55 var blevet ophævet med virkning fra den 3. marts 2011, hvor det blev erstattet med direktiv 2009/73, var de bestemmelser, der gjaldt på tidspunktet for vedtagelsen af den omtvistede afgørelse den 27. juni 2011, under disse omstændigheder ikke bestemmelserne i direktiv 2003/55, men bestemmelserne i direktiv 2009/73.
- 42 Det følger heraf, at Kommissionen ikke har anvendt bestemmelserne i direktiv 2009/73 med tilbagevirkende kraft, men at den har vedtaget den omtvistede afgørelse på grundlag af den på daværende tidspunkt gældende bestemmelse.
- 43 Det skal endvidere bemærkes, at Kommissionen i medfør af artikel 22 i direktiv 2003/55 og artikel 36 i direktiv 2009/73, efter at have modtaget meddelelse om en national beslutning om undtagelse, kan anmode om, at denne beslutning ændres, ophæves eller trækkes tilbage.
- 44 I modsætning til hvad MGS har gjort gældende, og som generaladvokaten har anført i punkt 66, 70 og 71 i sit forslag til afgørelse, kan en sådan beslutning eller meddelelse ikke anses for at skabe en »situation, der er opstået og endeligt fastlagt« eller en »tidligere fastlagt situation« som omhandlet i den i nærværende doms præmis 32 og 33 anførte retspraksis.
- 45 Det følger heraf, at når der ikke foreligger særbestemmelser, som specielt regulerer den tidsmæssige anvendelse af direktiv 2009/73, skulle dette direktiv anvendes på igangværende procedurer fra det tidspunkt, hvor det trådte i kraft, dvs. den 3. marts 2011. Retten begik følgelig en retlig fejl ved at fastslå, at Kommissionen med urette havde anvendt dette direktiv, da den vedtog den omtvistede afgørelse.
- 46 Hvad i den forbindelse angår den påståede tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, som MGS og Den Tjekkiske Republik har gjort gældende, er det tilstrækkeligt at bemærke, at det følger af fast retspraksis, at dette princip ikke må udvides i en sådan grad, at

princippet generelt forhindrer, at en ny regel kan finde anvendelse på de fremtidige virkninger af situationer, som er opstået under en tidligere regel (jf. domme Tomadini, 84/78, EU:C:1979:129, præmis 21, Kommissionen mod Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, præmis 43, og Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 46).

- 47 Hvad angår tilsidesættelsen af principperne om lighed og retfærdighed, som Den Tjekkiske Republik har påberåbt sig, skal det, således som generaladvokaten har anført i punkt 62 og 63 i sit forslag til afgørelse, bemærkes, at det – for så vidt som ændringen af det anvendelige regelsæt er støttet på et objektivt forhold, nemlig datoen for ikrafttrædelse af direktiv 2009/73, og for så vidt som meddelelsen af den pågældende nationale beslutning om undtagelse, der er omhandlet i det foreliggende tilfælde, ifølge Rettens konstateringer skete kun et par dage før denne dato, og det er på ingen måde blevet godtgjort, at Kommissionen på vilkårlig vis og uden objektiv grund alt efter omstændighederne har fremskyndet eller forhalet behandlingen af nationale beslutninger om undtagelser, som er meddelt samme dag, for at afslutte visse procedurer før og andre efter dette direktivs ikrafttrædelse – ikke kan fastslås, at der foreligger en tilsidesættelse af de nævnte principper i det foreliggende tilfælde.
- 48 Derfor begik Retten en retlig fejl ved i det foreliggende tilfælde at fastslå, at reglerne i direktiv 2003/55 fandt anvendelse både materielt og processuelt.
- 49 På denne baggrund skal Kommissionens eneste anbringende til støtte for appellen tages til følge, og den appellerede dom skal ophæves.

Om søgsmålet for Retten

- 50 Giver Domstolen appellanten medhold, ophæver den i overensstemmelse med artikel 61, stk. 1, i statuten for Den Europæiske Unions Domstol den af Retten truffene afgørelse. Domstolen kan i denne forbindelse enten selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse, eller hjemvise den til Retten til afgørelse.
- 51 I nærværende sag finder Domstolen, at der skal træffes endelig afgørelse om det første anbringende i det søgsmål med påstand om annulation af den omtvistede afgørelse, som MGS har anlagt.
- 52 Det er i denne henseende tilstrækkeligt at bemærke, at det første anbringende skal forkastes af de grunde, der er anført i nærværende doms præmis 35-47.
- 53 Da Retten ikke har taget stilling til det andet og tredje anbringende, som MGS har gjort gældende til støtte for sit annulationssøgsmål, finder Domstolen ikke, at sagen er moden til påkendelse.
- 54 Følgelig bør sagen hjemvises til Retten med henblik på, at denne tager stilling til det andet og tredje anbringende.

Sagens omkostninger

- 55 Da sagen hjemvises til Retten, skal spørgsmålet om appelsagens omkostninger udsættes.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Anden Afdeling):

- 1) **Den Europæiske Unions Rets dom Globula mod Kommissionen (T-465/11, EU:T:2013:406) ophæves.**
- 2) **Sagens hjemvises til Retten.**

3) Afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.

Underskrifter